

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทน์ ตามพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

**Farmer Opinions Toward Nonthaburi Durain Conservation and
Restoration Project According to the Initiative of Her Royal Highness
Princess Maha Chakri Sirindhorn**

กิตติ มั่นกัตัญญ (Kitti Mankatanyu)* กรณี ต่างวิวัฒน์ (Paranee Tangwiwat)**

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี ดังนี้ 1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจ 2) สภาพสวนทุเรียนและการทำสวนทุเรียน 3) ความคิดเห็นต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทน์ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 4) ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทน์ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนและเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทน์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปี 2554 ในจังหวัดนนทบุรี ประชากรจำนวน 96 คน ศึกษาทั้งหมด เก็บข้อมูลจากประชากรทุกคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทน์ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นชายมากกว่าหญิง อายุเฉลี่ย 59.12 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพหลักเป็นเกษตรกร สมาชิกในครัวเรือน 3 คน แรงงานที่ทำสวน 2 คน มีที่ดินเป็นของตนเอง รายได้ส่วนใหญ่มาจากการขายผลผลิตทุเรียนและพืชแซม ส่วนกิ่งพันธุ์และปุ๋ยอินทรีย์ได้รับการสนับสนุนจากโครงการฯ ในภาพรวมเกษตรกรเห็นด้วยมากต่อการดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทน์ ปัญหา/อุปสรรค เป็นเรื่องการอบรม กิ่งพันธุ์ทุเรียน ปุ๋ยอินทรีย์ ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต้องการความรู้ใหม่ในการอบรม การแจกกิ่งพันธุ์ทุเรียน ควรมีความเท่าเทียมกันและมีคุณภาพตรงต่อความต้องการของเกษตรกร ปุ๋ยอินทรีย์ที่สนับสนุนแก่เกษตรกรควรมีคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่เกษตรกรซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตต้นทุเรียนโดยตรง

คำสำคัญ ความคิดเห็น เกษตรกร อนุรักษ์ ฟื้นฟู ภูเขานันทน์

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช kitti_kitton@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ptangwiwat@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช agashben@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study durian farmers in Nonthaburi Province on the following ; 1) socio-economic circumstance 2) durian plantation circumstance and establishment of durian plantation 3) opinions toward Nonthaburi Durain Conservation and Restoration Project According to the Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn 4) problems /obstructions, and suggestions for Nonthaburi Durain Conservation and Restoration Project According to the Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn

The population in this study were 96 durian farmers in Nonthaburi Province who participated in Nonthaburi Durian Conservation and Restoration Project according to the initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn in the year 2011. All were studied. Data were collected from every farmers through structure interview. Data analysis by computer programs and statistics used for analysis were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

The findings from this study were as follows. It was found there were more male than female among the farmers who participated in Nonthaburi Durain Conservation and Restoration Project According to the Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. Their average age was 59.12 years. Most of them were educated at lower secondary school level. Their main occupation was farmer. The average number of in their family members was 3 , their average number of plantation labor was 2 . They owned their plantation land. They earned income mostly from selling durian products and intercrops. Besides, the project supported them with branches of durian varieties and organic fertilizer. By overall, the studied farmers strongly agreed with the operations of Nonthaburi Durian Conservation and Restoration Project according to the initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. Their problems/obstructions were training workshop on propagation by branches of durian varieties and fertilizer. In terms of suggestion, they needed new and updated knowledge, in training workshop on distributing branches of durian varieties. It was also suggested branches of durian varieties be supplied to them equally and quality of branches of durian varieties should meet their needs as well as the good quality of given fertilizer so as to strengthen farmers confidence which would directly affect the growth of durian trees.

Keywords: Opinions, Farmer, Conservation, Restoration, Nonthaburi Durian

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช kitti_kitton@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ptangwiwat@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาเกษตรศาสตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช agashben@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเป็นถิ่นของการพัฒนาระบบนิเวศวิทยาทางการเกษตร โดยอาศัยความกลมกลืนของทรัพยากรกายภาพ (Physical resource) ทรัพยากรชีวภาพ (Biological resource) คุณภาพชีวิต (Quality of life) และคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ (Human-use value) ส่งผลให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของชาวสวนนนทบุรีที่มีความประณีตในการทำสวน การดำเนินวิถีชีวิต การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรม ของการอยู่ร่วมกันโดยมีพื้นฐานของการดูแลรักษาพันธุ์ทุเรียนกว่า 100 พันธุ์ ทุเรียน ร่องสวน ไร่ และชุมชนเป็นสำคัญแต่เมื่อเกิดนโยบายให้จังหวัดนนทบุรีเป็นเขตที่อยู่อาศัย รองรับการพัฒนาของกรุงเทพมหานคร จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงของสวนทุเรียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านข้างต้นเสียสมดุลไป (เกษม กุลประดิษฐ์ และวิมลศรี รุจิระกิตกุล 2555: 8)

พื้นที่จังหวัดนนทบุรี เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่บรรพบุรุษตั้งถิ่นฐานมาช้านาน พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการทำเกษตรกรรม จนเกิดการสะสมเป็นภูมิปัญญาการจัดการทรัพยากรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและพัฒนากระดับจนกลายเป็นวัฒนธรรมเหล่านี้เป็น "ทุน" ที่ตกทอดมาถึงลูกหลาน แต่ในปัจจุบันสวนผลไม้ในจังหวัดนนทบุรี ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองอย่างรุนแรงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลให้พื้นที่สวนผลไม้ลดลง คุณภาพน้ำผิวดินตามธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่ที่เข้ามากลืนภูมิปัญญาชาวสวนของเกษตรกร ลูกหลานที่เป็นผู้รับมรดกทางวัฒนธรรมไม่ตระหนักถึงคุณค่าของผืนแผ่นดินที่ตนเองอาศัยอยู่ (คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิ 2552: 6)

ปัจจุบันปัญหาสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ คือ ปัญหาการขยายตัวของสังคมเมือง ที่ดินมีราคาแพงและขาดการสานต่อจากรุ่นไปสู่รุ่น ประกอบกับพื้นที่จังหวัดนนทบุรีเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยบ่อยครั้งและปลายปี พ.ศ.2554 ได้เกิดอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ น้ำท่วมสร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีพื้นที่ปลูกทุเรียนประมาณ 2,941.75 ไร่ ทำให้ต้นทุเรียนยืนต้นตายเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้เกษตรกรชาวสวนทุเรียนบางส่วนขายที่ดินและเลิกปลูกทุเรียน เพราะระยะเวลาที่ทุเรียนจะให้ผลผลิตนั้นยาวนานประมาณ 5-8 ปี จึงจะให้ผลผลิต จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่เกษตรกรหันไปปลูกไม้ผลชนิดอื่นที่ให้ผลผลิตที่เร็วกว่าและดูแลรักษาง่ายกว่าการปลูกทุเรียน ถึงแม้ทุเรียนนนท์จะมีราคาสูงก็มิได้เป็นแรงจูงใจให้มีการปลูกเพิ่มขึ้นเท่าที่ควร เพราะการปลูกทุเรียนนั้นไม่ยาก แต่การบำรุงดูแลรักษานั้นยากยิ่งกว่า ประกอบกับการสูญเสียของระบบนิเวศวิทยา รวมทั้งความหลากหลายทางพันธุกรรมพืชของจังหวัดนนทบุรี ที่ลดน้อยลงไปทุกขณะ เพราะสังคมเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงไป พื้นที่เพาะปลูกกลายเป็นที่อยู่อาศัย ชุมชน หมู่บ้านอาคารพาณิชย์ โรงงาน จึงได้มีแนวคิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร โดยจัดตั้งเป็น "ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์" ขึ้นเพื่อต้องการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ไว้ให้คงอยู่และให้สมาชิกในชมรมมีการติดต่อประสานงานกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชมรมต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ได้จัดทำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์เนื่องจากพื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีได้ลดลงไปมาจากหลายสาเหตุดังกล่าวแล้ว ตลอดจนเกษตรกรไม่ใส่ใจบำรุงดูแลรักษาสวนทุเรียนให้มีคุณภาพ นอกจากนี้สภาพของสวนยังเป็นสวนเก่า ต้นทุเรียนมีอายุมากประมาณ 30-50 ปี จึงให้ผลผลิตน้อยลง เกษตรกรปล่อยปละละเลยสภาพสวนทรุดโทรมต้นทุเรียนลำต้นสูงใหญ่มีกิ่งก้านและใบ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

น้อย ขากแก่การบำรุงดูแลรักษา รวมทั้งปัญหาจากศัตรูพืช โรค แมลง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ (ฝ่ายพัฒนาสังคม กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี 2554)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรศึกษาว่าเกษตรกรชาวสวนทุเรียนนนท์ที่มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการทำสวนทุเรียนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพสวนทุเรียนและการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ ตามพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

4. เพื่อศึกษาปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีวิธีดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนซึ่งเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ และเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ มาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี และปัจจุบันยังมีอาชีพทำสวนทุเรียนอยู่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ตอนที่ 2 สภาพสวนทุเรียนและการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ ตอนที่ 4 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน. (standard deviation : S.D.)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพสังคม เกษตรกรมากกว่าสองในสามเป็นเพศชาย ส่วนมากมีอายุ 51-60 ปี อายุเฉลี่ย 59.12 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพหลัก พบว่า มากกว่าสองในสามเป็นเกษตรกร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน มีแรงงานที่ทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 1.78 คน เกษตรกรทุกรายมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองทั้งสิ้นเฉลี่ย 6.52 ไร่ต่อครัวเรือนและเป็นสมาชิกชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชนานาชาติเฉลี่ย 6.80 ปี

สภาพเศรษฐกิจ เกษตรกรมีรายได้ในครอบครัวจากภาคการเกษตรในรอบปี 2554 (มค.-ธค.2554) มาจากการขายผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 91,328.81 บาท และมีรายได้จากการปลูกพืชแซม เช่น กล้วยเฉลี่ย 9,826.67 บาท มังคุดเฉลี่ย 15,219.60 บาท กระท้อนเฉลี่ย 13,487.50 บาท ผลไม้อื่นๆเฉลี่ย 20,027.27 บาท มีเกษตรกรส่วนน้อยที่กู้เงิน โดยกู้เฉลี่ย 4,531.25 บาท แต่ปัจจุบันไม่มีหนี้สินคงเหลือ ด้านกึ่งพื้นที่ที่ได้รับจากโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชนานาชาติ เกษตรกรมากกว่าหนึ่งในสามได้รับกึ่งพื้นที่หมอนทองเฉลี่ย 68.41 ไร่ กึ่งพื้นที่ก้านยาว เฉลี่ย 25.43 ไร่ กึ่งพื้นที่ชะนีเฉลี่ย 17.20 ไร่ กึ่งพื้นที่พื้นเมืองเฉลี่ย 3.76 ไร่

2. สภาพสวนทุเรียนและการทำสวนทุเรียน

สภาพสวนทุเรียนทั้งหมดเป็นส่วนเก่าที่เคยปลูกทุเรียนมาแต่ดั้งเดิม เกษตรกรส่วนใหญ่มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำสวนทุเรียน มีการเตรียมดิน พรวนดินและพินดลบนเพื่อตั้งโคก มีการรองปุ๋ยอินทรีย์ที่ก้นหลุม ระยะการปลูกระหว่างต้น ประมาณ 5 เมตร ระหว่างแถว 2 เมตร ระยะหลังร่อง 2.50 เมตร ท้องร่องกว้าง 1.50 เมตร เกษตรกรมากกว่า 2 ใน 3 รดน้ำต้นทุเรียน 2 วันต่อครั้งเฉลี่ยครั้งละ 6-10 แคลง การรดน้ำทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้วเกษตรกร 2 ใน 3 ใช้ระบบสปริงเกอร์ ระยะเวลารดน้ำทุเรียนที่ให้ผลผลิต 3 วันต่อครั้ง การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรมากกว่า 2 ใน 3 ใส่ 3 เดือนต่อครั้ง ส่วนปุ๋ยเคมีนั้นมีการใช้เพียงส่วนน้อยโดยใช้สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 ระยะเวลา 3 เดือนต่อครั้ง เกษตรกรมีการตัดแต่งกิ่งน้อยมากและจะตัดในช่วงก่อนออกดอก มีการใช้สารเคมีเกือบทั้งหมด โดยปฏิบัติตามฉลากที่ระบุข้างขวด กำจัดวัชพืชโดยวิธีดายหญ้าและใช้เครื่องตัดหญ้าเกือบทั้งหมดมีส่วนน้อยที่ใช้สารกำจัดวัชพืช เกษตรกรมากกว่า 2 ใน 3 มีการซื้อปุ๋ยอินทรีย์และไม่ถึง 1 ใน 3 ที่เกษตรกรมีการซื้อปุ๋ยเคมีกับสารกำจัดวัชพืชและสารกำจัดแมลง เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูก กล้วย มังคุด ส้มโอ มะม่วง มะไฟและผลไม้ต่างๆ เพื่อให้ร่มเงาและเป็นรายได้เสริม

3. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชนานาชาติ ปี 2554

การดำเนิน โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชนานาชาติ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม มีรายละเอียด ดังนี้

1) กิจกรรมการอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ระดับอำเภอ เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ การอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถนำไปใช้ผสมผสานกับการปลูกทุเรียนแบบดั้งเดิมเพื่อทำสวนทุเรียน ในระดับมากได้แก่ การอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสม ช่วยให้เกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาทุเรียนตามหลักวิชาการ และการอบรมเทคโนโลยีมีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทำสวนทุเรียนของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการ วิทยาการ สถานที่ ระยะเวลาและสื่อ ที่ใช้ในการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสม(GAP) ระดับอำเภอ พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ เนื้อหาทางวิชาการ สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม วิทยาการ สถานที่ และระยะเวลาในการฝึกอบรม

ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับประเด็นความรู้ที่ได้รับจากการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสม(GAP) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในระดับมากที่สุด ได้แก่ การปลูกทุเรียนตามแนวทางของเกษตรกรนทพรีและการปฏิบัติดูแลรักษาหลังการเก็บเกี่ยว ในระดับมาก ได้แก่ การเตรียมดิน การปฏิบัติดูแลรักษาทุเรียนระหว่างการเจริญเติบโต และการเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรนำความรู้ไปปรับใช้ในระดับมากทุกประเด็น

2) กิจกรรมการอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ระดับจังหวัด เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ การอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทำสวนทุเรียนของเกษตรกร ในระดับมาก ได้แก่ การอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ ทำให้เกษตรกรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวสวนทุเรียนด้วยกันเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการสวนทุเรียน และการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทำสวนของเกษตรกรความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับเนื้อหาทางวิชาการ วิทยาการ สถานที่ ระยะเวลาและสื่อ ที่ใช้ในการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสม(GAP) ระดับจังหวัด พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ระยะเวลาในการฝึกอบรม เนื้อหาทางวิชาการ สถานที่สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมและวิทยาการ

ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับประเด็นความรู้ที่ได้รับจากการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสม(GAP) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มขึ้นในระดับมากที่สุด คือการปฏิบัติดูแลสวนทุเรียนหลังการเก็บเกี่ยว ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิตทุเรียน การเก็บเกี่ยวผลผลิต ความรู้จากเรื่องเล่าชาวสวนทุเรียน เกษตรกรนำความรู้ไปปรับใช้ในระดับมากที่สุด คือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิตทุเรียน ในระดับมาก ความรู้จากเรื่องเล่าชาวสวนทุเรียน การเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติดูแลสวนทุเรียนหลังการเก็บเกี่ยว

3) กิจกรรมเร่งการเจริญเติบโตของสวนทุเรียนในสวนเก่าและสวนใหม่ เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ กิจกรรมเร่งการเจริญเติบโตของสวนทุเรียนในสวนเก่าและสวนใหม่ โดยการจัดซื้อปุ๋ยมาแจกชาวสวนทุเรียน ช่วยทำให้ต้นทุเรียนในสวนของเกษตรกรให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง และมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด

4) กิจกรรมส่งเสริมการปลูกทุเรียนเสริมในสวนเก่าและสวนใหม่ เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่ อบจ. จัดซื้อกิ่งพันธุ์ทุเรียนมาแจกช่วยให้สวนของเกษตรกรมีทุเรียนปลูกเต็มพื้นที่ และมีทุเรียนที่หลากหลายสายพันธุ์มากขึ้น ในระดับมาก ได้แก่ กิ่งพันธุ์ทุเรียนที่เกษตรกรได้รับมอบอยู่ในสภาพที่แข็งแรง ปราศจากโรค แมลงอยู่ในสภาพที่ดีเมื่อถึงมือเกษตรกร เช่น ไม่ฉีก ไม่หัก มีขนาดความสูงที่เหมาะสมและเป็นพันธุ์ที่ตรงต่อความต้องการของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

5) กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดทุเรียนนนท์ เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมส่งเสริมการตลาดทุเรียนนนท์ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของจังหวัดนนทบุรี ในระดับมาก ได้แก่กิจกรรมส่งเสริมการตลาดทุเรียนนนท์ทำให้เกษตรกรสามารถนำทุเรียนคุณภาพดีมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคโดยตรง ทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายทุเรียนได้ในราคาสูงขึ้นและช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนนทบุรี

6) กิจกรรมศึกษาดูงานของคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์และผู้เกี่ยวข้อง เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ การศึกษาดูงานช่วยเพิ่มประสบการณ์ ความรู้ของเกษตรกรและสามารถนำประสบการณ์ ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานมาปรับปรุงพัฒนาการทำสวนทุเรียนของตนเอง

7) กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์และผู้เกี่ยวข้องระดับจังหวัด เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยในระดับมากที่สุดทุกประเด็น ได้แก่ การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์และผู้เกี่ยวข้องระดับจังหวัด ช่วยให้เกษตรกรได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ และเกษตรกรได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สัมมนาดูด้วยกันเกี่ยวกับ ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ

ปัญหาของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ไม่มีความมั่นใจในคุณภาพปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดที่ได้รับแจกมาจากโครงการฯ เนื่องจาก ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดละลายช้า ไม่ทันต่อความต้องการของต้นทุเรียน การแจกกิ่งพันธุ์ทุเรียนที่ได้รับจากโครงการฯ นั้น กิ่งพันธุ์ทุเรียนไม่มีคุณภาพ ไม่ได้มาตรฐาน มีขนาดเล็กสั้นเกินไป ไม่สมบูรณ์แข็งแรง

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีประเด็นข้อเสนอแนะว่า ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาการอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ ทั้งระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ให้ความหลากหลายเนื้อหาใหม่ๆ ควรมีการตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยอินทรีย์ ก่อนที่จะแจกแก่เกษตรกร ควรจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ชนิดผง เช่น ปุ๋ยขี้ค้างคาว ปุ๋ยขี้ไก่เดือน ควรมีการคัดเลือกเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้เหมาะสม ควรมีการตรวจเยี่ยม ติดตามผลงาน การแจกกิ่งพันธุ์ทุเรียน ควรถามความเห็นของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ว่าต้องการกิ่งพันธุ์ทุเรียนชนิดใดบ้างและมีขนาดที่เหมาะสม ความสูงควรอยู่ที่ระดับ 80-100 เซนติเมตร มีความสมบูรณ์ แข็งแรง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร สภาพสวนทุเรียนและการทำสวนทุเรียน ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ จึงนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายโดยมีอายุเฉลี่ย 59.12 ปี มีอาชีพที่สร้างรายได้หลักจากการทำสวนทุเรียน ส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.71 คน สมาชิกที่เป็นแรงงานของครอบครัวในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 1.78 คน ซึ่งถือว่าน้อยมาก การทำสวนทุเรียนนั้นจะเป็นแรงงานในครัวเรือน ไม่มีการจ้างแรงงาน ทำให้มีค่าใช้จ่ายน้อย เนื่องจากเกษตรกรมีการทำสวนทุเรียนแบบธรรมชาติ ทำให้ไม่มีต้นทุนในการทำสวนมากนัก เกษตรกรทุกรายมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นของตนเองทำให้ไม่มีรายจ่ายในส่วนของการเช่าสวน กิ่งพันธุ์ทุเรียน ปุ๋ยอินทรีย์ ได้รับสนับสนุนจาก อบจ. การทำสวนทุเรียนมีรายได้หนึ่งครั้งต่อปี รายได้จากการเกษตรในรอบปี 2554 เฉลี่ย 91,328.81 บาท ต่อครัวเรือน รวมถึง รายได้จากการปลูกพืชแซม เช่น ถั่วเขียวเฉลี่ย 9,826.67 บาทต่อครัวเรือน มังคุด เฉลี่ย 15,219.61 บาทต่อครัวเรือน กระเทียม เฉลี่ย 13,487.50 บาทต่อครัวเรือนและผลไม้อื่นๆ เฉลี่ย 20,027.27 บาทต่อครัวเรือน รายได้ไม่มากซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อังกาบ เพ็ชรพวง (2547 : 37) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดอาชีพชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี คือ ปัจจัยเรื่องทางเศรษฐกิจในเรื่องของรายได้ครอบครัว ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่อง อายุระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว รวมถึงปัจจัยทางสภาพนิเวศเรื่องการป้องกันน้ำท่วมและปัจจัยทางการเมืองที่เร่งให้เกิดการเลิกอาชีพทำสวนทุเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมของชาวสวนทุเรียน ซึ่งเป็นสังคมย่อยกำลังถูกสังคมและวัฒนธรรมที่ใหญ่กว่าของสังคมเมืองเป็นผู้กำหนดคุณค่า ทำให้ชาวสวนไม่สามารถแสดงบทบาทของตัวเองในแง่ผู้ผลิตได้อย่างเด่นชัดเหมือนในอดีต รวมถึงแนวโน้มการสูญเสียรูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี การถือครองที่ดินของเกษตรกรเฉลี่ย 6.52 ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งถือว่าไม่มากแต่ที่ดินนั้นมีมูลค่าสูง ประกอบกับจังหวัดนนทบุรีมีเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร จึงได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของสังคมเมือง ที่ดินมีราคาแพง ทำให้มีการตัดสินใจขายที่ดินซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวิทย์ ผาติวุฒิ (2541 : 141) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเกษตรกรของเกษตรกร คือ ระดับการศึกษาของบุตรหลานเกษตรกร ภาระหนี้สิน อายุหัวหน้าครัวเรือนและภรรยา ความพอเพียงของรายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและปัจจัยอื่นๆ อย่างวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน วัฒนธรรมประเพณี พฤติกรรมตามอย่าง เป็นต้น

2.2 สภาพสวนทุเรียนและการทำสวนทุเรียน

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเป็นทุนเดิมอยู่แล้วประกอบกับจังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่สองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง มีโคลนตะกอนทับถมส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวที่ยังไม่มีการชะล้างแร่ธาตุในดิน ทำให้ผลผลิตทุเรียนมีรสชาติดี คุณภาพ แตกต่างจากทุเรียนที่อื่น สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเป็นระบบท่อนร่อง ไว้สำหรับกักเก็บน้ำ เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในส่วนของตนเอง เริ่มตั้งแต่ การเตรียมดินพื้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3

The 3rd STOU Graduate Research Conference

ตลบเพื่อตั้งโลก แล้วรองปุ๋ยอินทรีย์กันหลุม โดยระยะปลูกระหว่างต้นเฉลี่ย 4.85 เมตร รดน้ำ 2 วันต่อครั้ง ประมาณ 1-5 แคลง นำทางมะพร้าวที่หาได้ภายในสวนมาพรางแสงแดด ทุเรียนที่ปลูกใหม่ เกษตรกรมีการวางแผนโคกทุเรียนปีละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการสกัดรากต้นไม้อื่นๆไม่ให้เข้าโคกทุเรียน เกษตรกรเกือบทั้งหมดจะไม่มีการตัดแต่งกิ่งทุเรียนเนื่องจากสภาพพื้นที่ที่เป็นระบบร่องสวน ต้นทุเรียนจะสูง การตัดแต่งกิ่งยากและลำบาก ประกอบกับเกษตรกรเป็นผู้สูงวัยและแรงงานหายาก ผลผลิตที่ออกมาแต่ละครั้งจะมีการค้าผลผลิต โดยใช้เชือกโยง ไม่รวกก้า ผลทุเรียน เพื่อป้องกันการฉีกหัก ของกิ่งทุเรียน การตัดผลผลิตทุเรียนเกษตรกรจะใช้มีดตัดผลผลิตแล้วใช้เชือกโรยผลทุเรียนลงมาที่ละ 1 ลูก จนถึงพื้นดินแล้วเชือกนั้นจะคลายปมหลุดเอง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของเกษตรกร เมื่อผลผลิตหมดแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่กำจัดวัชพืชโดยการดายหญ้า เครื่องตัดหญ้า มีเพียงส่วนน้อยที่มีการใช้สารกำจัดวัชพืช การปลูกทองหลางจะปลูกไว้แคบร่องสับหว่างต้นทุเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมเกียรติ รัตนาน (2543 : 3) ได้กล่าวว่า การทำสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี นิยมปลูกต้นทองหลางสลับกับต้นทุเรียน ใบที่หล่นร่วงในท้องร่องจะเกิดการเน่าเปื่อยเป็นปุ๋ยอินทรีย์อย่างดี เกษตรกรจะมีการลอกเลนหรือขี้ลอกขึ้นมาไว้บนหลังร่องหรือที่เรียกว่า การลอกท้องร่อง จะทำการลอกปีละ 1 ครั้ง หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตหมดแล้ว ทุเรียนที่ปลูกในสวนนิยมเรียกว่า ทุเรียนในหรือทุเรียนสวน ซึ่งปลูกในจังหวัดนนทบุรี รวมถึงมีการปลูกพืชแซมจำพวก กล้าย มังคุด ส้มโอ เพื่อให้ร่มเงาและเป็นรายได้เสริม

ดังนั้น กระบวนการผลิตทุเรียนของจังหวัดนนทบุรี จึงแตกต่างจากกระบวนการผลิตของจังหวัดอื่น เพราะเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจังหวัดนนทบุรี มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้กับการทำสวนทุเรียนกันอย่างแพร่หลายซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อังคาบ เพ็ชรพวง (2547 : 37) กล่าวว่าไว้ว่า ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้านให้กับผู้เรียน โดยวิธีการบอก ทำให้ดูและปฏิบัติด้วยตนเอง โดยวิธีการประเมินผลการถ่ายทอดความรู้จะใช้การสังเกตการทำงานของผู้รับการถ่ายทอด

2.3 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการอนุรักษ์ละพื้นฟูทุเรียนนนท์

2.3.1 กิจกรรมการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ระดับอำเภอ

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วย กับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรสามารถนำเนื้อหาทางวิชาการที่ได้รับการอบรมจากวิทยากร นำเสนอโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าใจง่าย ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นและสามารถนำไปปรับใช้โดยการผสมผสานกับการปลูกทุเรียนแบบดั้งเดิม การอบรมจึงมีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทำสวนทุเรียนของเกษตรกร ส่งผลให้กระบวนการผลิตทุเรียนมีคุณภาพดี ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค

2.3.2 กิจกรรมการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ระดับจังหวัด

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วย กับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี เกษตรกรได้แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเอง เกษตรกรด้วยตนเอง ช่วยให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น สามารถเข้าใจเนื้อหาทางวิชาการ การปฏิบัติและนำไปปรับใช้ กับการบริหารจัดการสวนทุเรียน ระยะเวลา 1 วัน มีความเหมาะสม เกษตรกรเห็นด้วยกับการอบรมซึ่งจะส่งผลดีต่อตัวเกษตรกรเองและส่งผลดีในภาพรวมของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นุวัตร พวงเรือน (2547 : 47) กล่าวว่าไว้ว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีในโครงการฯ จำนวน 1 ครั้ง นับว่าเหมาะสมดี การเสริมสร้างความรู้ด้วยการฝึกอบรมและศึกษาดูงานก่อนดำเนินการผลิตเป็นสิ่งจำเป็นและการเข้าร่วมโครงการฯช่วยให้มีทักษะการผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2.3.3 กิจกรรมเร่งการเจริญเติบโตของสวนทุเรียนในสวนเก่าและสวนใหม่

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการเร่งการเจริญเติบโตของต้นทุเรียน โดยแจกปุ๋ยอินทรีย์ให้กับเกษตรกรเพื่อบำรุงต้นทุเรียนให้เจริญเติบโต ผลผลิตมีคุณภาพดี ตรงต่อความต้องการของตลาด เป็นกิจกรรมที่ดี เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ในด้านการลดต้นทุนการผลิต

2.3.4 กิจกรรมส่งเสริมการปลูกทุเรียนเสริมในสวนเก่าและสวนใหม่

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการปลูกทุเรียน เสริมในสวนเก่าและสวนใหม่ อบจ. สนับสนุนกิ่งพันธุ์ทุเรียน ลดต้นทุนการผลิต สวนทุเรียนของเกษตรกรมีหลากหลายสายพันธุ์ ปลูกเต็มพื้นที่ 25 ต้นต่อ 1 ไร่ ช่วยในการอนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนและเป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า กิ่งพันธุ์ที่ได้รับตรงกับความต้องการของเกษตรกร ปราศจากโรค แมลง ไม่ฉีก ไม่หัก

2.3.5 กิจกรรมการส่งเสริมการตลาดทุเรียนนนท์

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการส่งเสริมการตลาดทุเรียนนนท์ ช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของจังหวัดนนทบุรี เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและมีสถานที่จำหน่ายผลผลิตทุเรียนให้กับผู้บริโภคโดยตรง เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของทุเรียน ตัดปัญหาพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตทุเรียนในราคาที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีกำลังใจทำสวนทุเรียนต่อไปช่วยกันอนุรักษ์และฟื้นฟูสวนทุเรียนนนท์ การส่งเสริมสวนทุเรียนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และศิลปวัฒนธรรม ช่วยให้ทราบวิถีชีวิต การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเกษตรกรชาวสวนนนท์ มิให้สูญหายไปจากจังหวัดนนทบุรี

2.3.6 กิจกรรมศึกษาดูงานของคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์และผู้เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการศึกษาดูงาน เนื่องจากช่วยเพิ่มประสบการณ์ความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาและปรับปรุงการทำสวนทุเรียนของเกษตรกรเอง ให้มีผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมนึก ขาวปลอด(2546 : 102-103) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกทุเรียนจากการทัศนศึกษาดูงานเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนความรู้ในการติดต่อกัน การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรมโดยหน่วยงานของรัฐตลอดจนการศึกษาจากเอกสาร ตำรา คำแนะนำทางการเกษตรและการผลิตทุเรียนโดยใช้เกษตรกรที่ดีเหมาะสม(GAP) เป็นแนวทางหนึ่งในการผลิตพืช

2.3.7 กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์และผู้เกี่ยวข้องระดับจังหวัด

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเห็นด้วยกับการจัดสัมมนา เนื่องจากช่วยให้เกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สัมมนากับเกษตรกรทราบถึงการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ ว่าการจัดสัมมนาในแต่ละเดือนนั้นทาง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ชี้แจงให้เกษตรกรทราบว่าจะมีการแจกปุ๋ย กิ่งพันธุ์ ยาฆ่าแมลง โดยจะสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกรว่าในแต่ละปีนั้น ต้องการปัจจัยการผลิตใดบ้าง รวมถึง ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ฯ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ควรมีการทบทวน เรื่องการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรดีที่เหมาะสมเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีความมั่นใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากกว่า เนื้อหาทางวิชาการและควรมีการปรับปรุงวิธีการอบรมให้เหมาะสมแก่เกษตรกรและสภาพพื้นที่ เนื่องจากการวิจัย พบว่า เนื้อหาการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ มีแต่เรื่องเดิม ซ้ำๆ ไม่มีเนื้อหาใหม่ๆ ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เพราะจะช่วยให้เกษตรกรมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการมากยิ่งขึ้น

3.1.2 การสนับสนุนปุ๋ยอินทรีย์แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทฯ และจัดส่งให้เกษตรกรตามจุดต่างๆในพื้นที่ เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าร่วมโครงการฯ เนื่องจากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการปุ๋ยอินทรีย์ชนิดผง เช่น ปุ๋ยขี้ค้างคาว ปุ๋ยขี้ไก่เดือน เพราะละลายง่ายกว่าปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ส่งผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตของต้นทุเรียน

3.1.3 การสนับสนุนกิ่งพันธุ์ทุเรียนควรให้ตรงต่อความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรและควรจัดหากิ่งพันธุ์ที่มีคุณภาพ ขนาดที่เหมาะสม แข็งแรงปราศจากโรค เนื่องจากการวิจัย พบว่า

กิ่งพันธุ์ทุเรียนที่เกษตรกรได้รับอยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง กิ่งพันธุ์ทุเรียนมีขนาดเล็ก ควรมีขนาดความสูง 80-100 เซนติเมตร ซึ่งกิ่งพันธุ์ทุเรียนที่ให้การสนับสนุนนั้นมีความสมบูรณ์ แข็งแรง มีคุณภาพ ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการผลิตของเกษตรกร และเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ

3.1.4 การจัดส่งกิ่งพันธุ์ทุเรียนให้เกษตรกรในพื้นที่ เริ่มต้นตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทางในการขนส่ง ควรดำเนินการอย่างทะนุถนอม รวมถึงการแจกกิ่งพันธุ์ทุเรียนนั้นต้องมีความเท่าเทียมและยุติธรรม เนื่องจากการวิจัย พบว่า กิ่งพันธุ์ทุเรียนที่เกษตรกรได้รับมอบอยู่ในสภาพที่ไม่ดี ฉีก หัก

บอบช้ำ เนื่องจากการขนส่งในปริมาณมาก รวมถึงการขนย้าย ควรที่จะมีการทนุถนอม เพื่อกิ่งพันธุ์ทุเรียนจะได้ถึงมือเกษตรกรในสภาพสมบูรณ์ ไม่ฉีก ไม่หัก

3.1.5 การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทฯ เนื่องจากการวิจัย พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ บางรายมิได้เป็นเกษตรกรที่ปลูกทุเรียน จึงเห็นควรคัดเลือกเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจริงๆ เพื่อจุดมุ่งหมายสูงสุดของการดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทฯ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาความต้องการของเกษตรกร เกี่ยวกับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ ปัจจัยการผลิต เพื่อจุดมุ่งหมายของการดำเนินในแต่ละกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ของการดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูเขานันทฯ จะช่วยให้การทำสวนทุเรียนของเกษตรกรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- เกษม กุลประดิษฐ์ และวิมลศรี รุจิระกิติกุล (2555) “สวนนนท์” บทความเกี่ยวกับสวนผลไม้จังหวัดนนทบุรี.8
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร (2552) “ต้นทุเรียนของสวนนนท์”.
หมอนทอง.1.,1.: 6
- นุวัตร แพงเรือน (2547) “ประเมินผลโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ใน
จังหวัดพิจิตร ปี 2547” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ฝ่ายพัฒนาสังคม กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต แผนปฏิบัติงาน โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิตามวิถีชีวิต ปี พ.ศ.2554
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
- พรวิทย์ ผาติญาติ (2541) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินเกษตรกรรมจังหวัดนนทบุรี
วิทยานิพนธ์ สส.ม กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมเกียรติ รัตนาน (2543) การทำทุเรียนนนท์ ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี
- สมนึก ขาวปลอด (2546) “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการปลูกทุเรียนของเกษตรกร กรณีศึกษาจังหวัด
ศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริม
การเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อังกาบ เพ็ชรพวง (2547) การสืบทอดอาชีพการทำสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง